2. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: Перун, 2005. – VIII, 1728 с.

3. Воробйова І. А. Концепт "гумор" у британській лінгвокультурі // Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. Серія "Філологія. Соціальні комунікації". 2011. Т.24 (63). № 2. Частина 1. С.38-42.

4. Давній український гумор і сатира / [упорядник, вступна стаття і примітки Махновець Л. Є.]. – Київ : Державне видавництво художньої літератури, 1959. 496 с.

5. Потебня А. О. Мова та народність / А.О. Потебня // Естетика та поетика. Москва: Мистецтво, 1976. – С. 253-285.

6. Johnson B. The Chirchill Factor How One Man Made History / Boris Johnson. London:Hodder & Stoughton An Hachette UK company , 2015. – 421p. – ISBN 978-1-444-78305-6

Vermeer H. Skopos and Commission in Translational Activity / Hans Vermeer // The Translation Studies Reader ; edited by L. Venuti. London : Routledge, 2000. P. 221-233. ISBN ISBN 0-203-75486-7.

ПЕРЕКЛАД НЕОЛОГІЗМІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Шумелда Ю. М.
гр. АУП-47
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Наук. керівник – к.філол.н., доцент Цепенюк Т. О.

На сьогодні в українській мові є безліч нових слів, що були створені в ході російсько-української війни. Ці слова, тобто неологізми, відображають тенденції розвитку сучасної української мови та бурхливу творчість народу у словотворенні. Переклад неологізмів на англійську мову має велике практичне значення, оскільки допомагає зрозуміти іноземним читачам суть війни та ставлення українського суспільства подій та постатей сьогодення.

За словами Дзюбіни О. І., «Неологізмами слід вважати нове слово або стійке словосполучення, нові або за формою або за змістом, або за формою і за змістом, що володіють семою новизни протягом певного періоду часу…» [3].

Неологізми виникають із декількох причин: потреби назвати нові предмети, явища, поняття, якості, властивості та дії; для заміни назви реалії іншою лексемою; бажання назвати образно предмет, явище, поняття, якість, дію; щоб задовольнити потребу експресивності. Слід зазначити, що неологізми виникають на основі вже наявних в мові словотвірних засобів. Серед способів творення неологізмів Зацний Ю. А. виділяє: словотворчі та семантичні [4]. За класифікацією П. Ньюмарка, неологізми поділяють на 12 типів: старі слова із новими значеннями; словосполучення з новими значеннями; абревіатури; епоніми; перенесені слова; акроніми; нові власні назви; похідні слова; колокації; фразові слова; псевдонеологізми та інтернаціоналізми [7].

Неологізація української мови під час повномасштабного вторгнення відбувається за допомогою таких процесів:

1) метафоризації, метонімізації, термінологізації та детермінологізації: ***аналоговнєт*** *(щось, вигадане в росії);* ***затридні*** *(нереально для здійснення);*

2) набуття наявними словами нових значень: ***бавовна*** *(вибух у росії);* ***паляниця*** *(пароль для розпізнавання диверсантів);*

3) запозичення з англійської мови на пояснення іноземної військової техніки: ***Bayraktar***, ***Javelin*** та ***Stinger****;*

4) префіксації - за допомогою префіксу ***від-*** можна утворити дієслова доконаного виду: ***відбайрактарити***. Префікс ***за-*** вказує на результат: ***задвохсотити*** *(знищити ворога)*. Префікс ***де-*** має значення «знищувати»: ***декомунізувати***;

5) суфіксації – саме так з'явилися новотвори, що походять від прізвищ відомих людей: ***кімити*** (зберігати спокій у найскрутніші часи); ***макронити*** (робити дуже стурбований вигляд, але нічого не робити по суті);

6) словоскладання: ***бандеромобіль*** *(Бандера + автомобіль);*

7) латинізації українського правопису: ***Z-окупанти***.

Появу усіх цих новотворів зафіксували у дописах соцмереж, онлайн виданнях та статтях [1, 2, 5, 6].

У перекладі цих неологізмів англійською мовою найчастіше застосовують:

1) використання еквівалентів (лише у запозиченнях із іноземної мови), тобто при перекладі назв іноземної військової техніки: ***Байрактар*** – ***Bayraktar***, ***Джавелін*** – ***Javelin****;*

2) транскодування (при перекладі слів, що набули нових значень, імен та власних назв): ***бавовна*** – ***bavovna****;* ***чмоня*** – ***chmonia****;*

3) калькування (у складених словах, словосполученнях та слів-похідних від прізвищ): ***бандеромобіль*** – ***banderamobile*** *(bandera + mobile);* ***байденкувати*** – ***bidening*** *(Biden + -ing);* ***доброго вечора, ми з України*** – ***good evening, we are from Ukraine****.*

4) описовий переклад (коли неможливо використати інші методи перекладу. Також цей спосіб перекладу можна використовувати у поєднанні із іншими, щоб іноземному читачеві було зрозуміліше)*:* ***паляниця*** – ***palianytsia, a code-word to find out if a person is Ukrainian****;*

5) приблизний переклад (використання близького до оригіналу слова або виразу, коли неможливо адекватно відтворити колоритне слово): ***задвохсотити*** – ***to avenge, kill****.*

У процесі нашого дослідження було проаналізовано 67 неологізмів, створених під час російсько-української війни. У перекладі застосовано такі прийоми: приблизний переклад – 30 випадків (45%), калькування – 21 випадок (31%), транслітерація і транскрибування – 6 випадків (9%), описовий переклад – 4 випадки (6%), було знайдено 6 еквівалентів (9%).

Література:

1. Букет Є. Словник неологізмів української мови. АрміяInform : веб-сайт. 2022. 20 лип. URL: https://armyinform.com.ua/2022/07/20/armiyainform-predstavlyaye-slovnyk-neologizmiv-ukrayinskoyi-movy/.

2. Деркачова О. С. Неологізми війни як маркер ідентичності українського світу. URL: http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/12996/1/Деркачова%20тези%20Вишиванка%202022.pdf.

3. Дзюбіна О. Структура, семантика та прагматика сленгових неологізмів соціальних мереж Twitter та Facebook (на матеріалі англійської мови) : автореф. Львів, 2016.

4. Зацний Ю.А. Неологізми англійської мови 80-90 років XX століття. Запоріжжя: РА «Тандем-У»; 1997. 396с.

5. Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України. Facebook : веб-сайт. URL: https://www.facebook.com/inmo.org.ua/photos/a.1173991522768801/2182018561966087/?type=3.

6. Crimea / Крим. From the dictionary of new meanings: Bavovna - the horror for the russian invaders in Crimea #Saki #CrimeaIsUkraine. Twitter : веб-сайт. URL: https://twitter.com/Crimea/status/1557095930725294083.

7. Newmark P. A textbook of translation. Prentke Hall International, 1988.